

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Лобойко Л. М. Кримінальний процес України: підручник. Київ: Істина, 2014. 432 с.
3. Тертишник В. М. Гарантії істини та захисту прав і свобод людини в кримінальному процесі. Монографія. Дніпро: Юрид. акад. МВС України, Арт-Прес, 2002. 432 с.
4. Навроцька В. В. Засада диспозитивності та її реалізація в кримінальному процесі України. Автореферат дис. канд. юрид. наук. Спеціальність 12.00.09. Львів, 2007.
5. Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. Кримінальний процес України : підручник. Київ : Либідь, 1999. 536 с.
6. Божко В. Аналіз співвідношення змісту термінів «засада» і «принцип» крізь призму правових позицій Конституційного Суду України. *Вісник Львівського університету імені Івана Франка*. 2011. Вип. 54. С. 124-132.
7. Академічний тлумачний словник української мови (1970-1980). URL: <http://sum.in.ua/s/pryncyp>.
8. Кримінальний процес: підручник. Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
9. Коваленко Є. Г. Наукові засади кримінально-процесуального доказування: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2011. 448 с.

Крипович С. І.

слухач магістратури Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Юр'єв Д. С.

старший викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань Дніпровського державного університету внутрішніх справ

ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ У ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Наразі законодавство України щодо кримінального процесу ґрунтується на європейських стандартах щодо захисту прав і свобод людини та громадянина під час кримінального процесу та подальшого судового розгляду. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні є важливим і дещо складним питанням

процесуального судочинства, оскільки це вимагає звернення до процесуальних гарантій відповідного права, низки законодавчих вимог і елементів правозахисних механізмів посадовими особами та службовими особами відповідних органів державної влади. У кримінальному процесі застосування заходів примусу, які за правовою природою мають значні обмеження прав і свобод, зокрема права на свободу та особисту недоторканість, призводить до труднощів у дотриманні досліджуваного права.

Зміст і форма кримінального провадження повинні відповідати загальним принципам кримінального провадження, до яких, зокрема, відноситься одна із засад: забезпечення права на свободу та особисту недоторканність.

Відтак, спираючись на КПК України під час практичної діяльності жодна особа не може триматися під вартою, бути затриманим або обмеженим у здійсненні права на вільне пересування в інший спосіб через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення не на підставах та в порядку, передбачених Кримінально процесуальним кодексом України [1]. Крім законодавця приблизне значення має і М. Гузела, який зазначає, що «...всебічне зміцнення законності й правопорядку неможливе без належного забезпечення прав та свобод людини через реально діючі державні та процесуальні механізми їх реалізації охорони та захисту...». Відтак, вище вказаний автор і законодавець підтверджує думку про те, що права та свободи людини та їхні гарантії є основними компонентами діяльності держави. [2, с. 239].

Крім того, під час вивчення літературних джерел було встановлено наступне, що під час кримінального провадження необхідно дотримуватися певних прав і свобод, зокрема права на свободу та особисту недоторканність. В цьому аспекті правова спільнота останнім часом звертає увагу на судову практику ЄСПЛ, яка базується на положеннях Конвенції, а саме: стаття 5 § 1 Конвенції « Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом: ...» [3]. Це дозволяє розглядати цю практику як тлумачення стандартів дотримання прав і свобод людини. Законодавство встановлює низку процесуальних заходів для кримінального процесуального примусу, включаючи заходи забезпечення кримінального провадження, які включають застосування запобіжних заходів і тимчасових запобіжних заходів, таких як затримання тощо. Затримання, як і переважна більшість заходів процесуального примусу в КПК України, нормативно приділено значну увагу.

Отже, під час кримінального провадження дотримання права на свободу та особисту недоторканність є складним процесом, який включає використання різноманітних правозахисних інструментів і вимоги осіб, які відповідають за досудове розслідування, щоб запобігти порушенню прав і

свобод осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, таких як затримана особа, підозрюваний, обвинувачений тощо. Ми вважаємо, що під час кримінального провадження дотримання права на свободу та особисту недоторканність забезпечується не тільки належним виконанням процесуальних процедур, алгоритми яких закладені в КПК України, але й застосуванням певних інструментів, правових явищ і механізмів, спрямованих на забезпечення широкого спектру прав і свобод, з особливим акцентом на дотримання основоположних прав і свобод. На нашу думку, судовий нагляд і прокурорський нагляд повинні розглядатися як засоби захисту права на свободу та особисту недоторканність.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України в редакції від 19.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 19.05.2024).

2. Гузела М. Проблема затримання як заходу кримінального процесуального примусу: забезпечення прав затриманого в світлі ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». №4 (28), 2020. С. 238–245.

3. Посібник із застосування статті 5 Європейської конвенції з прав людини. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_5_ukr (дата звернення: 19.05.2024).

Кочкіна Д. Д.

курсант 4-го курсу

Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівці для підрозділів
Національної поліції

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Бойко О. П.

доцент кафедри кримінального процесу
та стратегічних розслідувань

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ІНШІЙ СТОРОНІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ЇХ ОЗНАЙОМЛЕННЯ

Після повідомлення про підозру на прокурора покладається обов'язок у найкоротший термін закінчити досудове розслідування в одній із форм, передбачених ч. 2 ст. 283 КПК України [1]. Однією із форм закінчення